

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an **60** coroane. — Pe șase luni **30** coroane. — Pe trei luni **15** coroane.
Ziarul apare Marția, Joia și Sâmbăta

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoeală

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Chestia sesiunilor parohiale în Marele Sfat

— Vorbirea domnului Dr. Nicolae Bălan —

In cadrul discuției asupra proiectului de reformă agrară, dl prof. sem. Dr. N. Bălan, din încredințarea tuturor Preasfințitilor Arhierei români și a membrilor din cler ai Marelui Sfat, a prezentat — în legătură cu articolul 36 al proiectului — un amendament referitor la înființarea de sesiuni parohiale, unde nu există, respective la complectarea celor existente, până la maximul de 32 jug. cat. Amendamentul l-a motivat, în sedința a 19-a dela 9 August, prin următoarea vorbire, pe care o dăm după notele stenografice:

Onorat Sfat național!

Prin amendamentul ce l-am prezentat la articolul 36 al proiectului de decret-lege în chestia reformei agrare, am onoarea să reprezintă o dorință a întregei preoții românești, exprimată în cele două congrese ale ei dela Sibiu și Cluj. În acele congrese, ținute în primăvara acestui an, preoțimea noastră de ambele confesiuni a cerut într-un glas, ca deodată cu reforma agrară să se iee măsuri pentru ameliorarea stării sale materiale prin înființarea de sesiuni parohiale, unde nu există, ori prin complectarea celor ce există — până la maximul de 32 jug. cat. Preoțimea noastră să simtă îndreptățită să-și formuleze această cerere justă și credea că va întâmpina aprobarea și binevoitorul sprijin al tuturor factorilor noștri conducători.

Așteptarea aceasta însă, durere, nu s'a realizat. În proiectul de decret-lege pe care-l discutăm, sănt dispozițiuni în sensul că rora (conf. art. 2) vor rămânea scutite de expropriere sesiunile parohiale existente, până la maximul de 32 jug. cat., iar ce trece peste acest maxim, se va expropria, dar nu se găsește nici o măsură pentru crearea de sesiuni parohiale acolo unde nu există, și pentru întregirea sesiunilor parohiale existente, dar cari nu ating acest maxim. Pentru a întregi această lacună mi-am luat voie să prezintă amendamentul, pe care îl voi motiva pe scurt.

D-voastră, D-lor, cunoașteți bine împrejurările de viață ale preoților noștri, cari în majoritate covârșitoare sănt preoți la sate și cei mai mulți dintre dânsii au de susținut familii număroase. Societatea ridică față de preoții noștri o mulțime de pretenții mari. Ei trebuie să fie cei dintâi cari își chivernisesc bine familiile, își cresc copiii în școli cu mari greutăți și cheltuieli; ei sănt în fruntea tuturor mișcărilor culturale, sociale, politice, economice și a.

O intrerupere: Așa e bine!

M'a intrerupt cineva, că așa e bine. Zic și eu că, fără îndoială, așa e bine,

pentru că prin aceasta lumea românească să dovedă că ține la preoțime și-i apreciază munca în mijlocul poporului. Ar fi rău atunci, când nimenea n-ar băga pe preot în seamă, nu i-ar cere nimic, nu ar apela la sprijinul și la munca lui. Dar, dacă se cere preoțimii noastre o muncă intensivă, atunci cred că e datoria noastră să facem ca această preoțime să fie pusă în situația de-a și împlini îndatoririle frumoase sale chemări, să fie pusă în situația de-a nu trebui să lupte cu o mulțime de necazuri și mizerii zilnice ale existenței sale materiale.

Până acum preoțimea noastră a fost slab retribuită. Noi însă sănsem datori să ridicăm situația materială a preoților noștri, fiindcă numai în chipul acesta vom putea cere și ridicarea nivelului intelectual al lor. Ni s'a promis că îmbunătățirea se va face prin salar fix dela stat. Sănsem mulțumitori pentru această promisiune și aştepțăm ca ea să fie dusă la îndeplinire spre mulțumirea preoțimii. Cu toate acestea, Domnilor, avem temeuri suficiente, ca să ne susținem și cererea referitoare la pământ. Este în interesul statului, ca să se realizeze această cerere, pentru că, dându-i-se preoțimii pământ, plata în bani se va reduce în mod corăspunzător, prin urmare bugetul statului va fi ușurat. Dar nici nu e potrivit să lași pe preoții noștri dela sate, ca să-și cumpere pe bani, în oraș, lucrurile pe care le-ar putea produce ei își în gospodăria lor. Trăind ei la sate, în mijlocul unui popor agricol, cum este și va rămâne încă multă vreme poporul nostru, prin chiar această situație este indicată și ocupăriunea lor cu agricultura. Ei au să dovedească cu fapta, că pun preț și cinstesc munca, prin care poporul își câștigă pânea cea de toate zilele.

Intrerupere: Preoții nu fac astfel de muncă!

Vor fi și de aceia cari n'o fac, eu știu însă, că cei mai mulți se îndeletnicește și cu economia, și această îndeletnicire constituie un factor de legătură sufletească între preot și popor. Să privim realitatea în concret. Acum, spre pildă sănsem în doricul secerișului. În zilele frumoase de vară, toți oamenii din cutare sat, harnici de-a purta o unealtă în mână, ies la câmp — iar preotul lor, dacă nu se ocupă cu gospodăria, stă acasă. Satul lui a lucrat săptămâna întreagă, și când sosește Dumineca, toată lumea se duce la sfânta biserică. Cu ce îndreptățire morală va ieși preotul în fața sfântului altar, ca să le spună credincioșilor săi așa: «Dragii mei, am muncit cu zor toată săptămâna, ca să adunăm pânea pe care ni-a dat-o bunul

Dumnezeu...? — «Da, noi am muncit, dar Sfîntia Ta ai stat acasă» — va zice poporul în gândul său. Iată, de ce preoțimea noastră se simte datoare să se ocupe cu gospodăria în mijlocul poporului nostru agricol. Eu am convingerea că, chiar dacă statul li-ar da preoților noștri salar atât de mare în bani, ca să poată trăi numai din el, ori, dacă preoții noștri ar fi cu toții capitaliști, ca să trăiască din renta capitalului lor — și atunci, în mijlocul poporului nostru agricol ar trebui să se ocupe cu lucrarea pământului.

Noi știm, că preoțimea noastră, îndeletnicindu-se cu lucrarea pământului, a fost de mare folos, pentru că preoții, ca oameni inteligenți, văzând mijloace și metode cum se poate spori producția, le-au introdus în satul lor și pilda lor a urmat-o poporul. Pilda aceasta bună e necesară mai ales acum, când împroprietărim pe țărani. Proiectul de lege prevede înființarea de ferme de model. Dar ca astfel de ferme de model pot face servicii și sesiunile parohiale pe seama poporului dela sate.

Intrerupere: Sănsem lămuriri!

Imi pare bine că sănseți lămuriri și sper că veți fi și consecvenți, când va ajunge chestia la vot. Vream să mai spun, că lucrând pământul, preotul are ocazie să între în raport mai intim cu poporul, nu numai în ale gospodăriei, ci și în ale vieții spirituale, când îl privește în toate mișcările lui.

Și mai avem un motiv care trage greu în cumpăna cererii noastre. Se vor schimba guvernele. Nu știm, Domnilor, ce păreri călăuzitoare pot să aibă guvernele viitoare. Se poate, ca ele să nu mai încuviințeze ajutorul în bani din visteria țării, și atunci care va fi situația preoțimii noastre? Vă rog deci pe D-voastră, cari țineți la biserică și la preoțimea noastră, să ne dați sprijinul pentru a feri preoțimea de-o eventualitate supărătoare în care ar ajunge prin bunul plac al guvernelor. D-voastră aprobați principiul: «*Prin noi însi-ne*». Să ne dați voie să estindem și pe terenul bisericesc acest principiu și să vă cerem concursul pentru a-i da bisericei mijloace proprii din cari să-și susțină preoții, fără a fi avizată la ajutorul guvernelor. În chipul acesta asigurăm libertatea bisericii și noi știm bine, că numai o biserică liberă este în stare să producă roadele luminei și ale vieții creștinești, roade pe care așteptăm cu toții să le producă în popor preoțimea noastră.

Preoții altor confesiuni în cea mai mare parte au sesiuni parohiale, pentru că statul vechi să aibă și credincioșii lor, găsindu-se în situații favorabile,

Unificarea organizației noastre bisericești

De: Dr. Gheorghe Comșa.

Puterea ierarhică are dreptul să conduce toate afacerile privitoare la Biserică, iar laicii pot conlucră. Pentru spiritul Bisericei ortodoxe cere conlucrarea aceasta. Dar toate drepturile poporului sunt condiționate de adunarea episcopilor, care exercită puterea bisericească în sinod ecumenic, peste totă lumea și în sinod local cu putere obligătoare pentru bisericile particulare.

Nici o afacere administrativă nu se poate aranja fără episcop. Drepturile poporului atârnă de ale episcopilor. Milaș arată că, ce e drept, la sinoadele vechi luau parte și laicii, dar vot decisiv aveau numai episcopii. Laicii luau parte la sinoade și ascultau desbaterile. E însemnată mai ales pentru Biserica noastră din mitropolia ortodoxă a Transilvaniei, constatarea că: «Duplicum în sinoadele ecumenice și în sinoadele particulare, tot așa și în consistoriile eparhiale, numai preoții au dreptul să intervină și să dea hotărâri». De aceea laicii, cari după organizarea fundamentală a bisericii orientale, nu puteau luă parte de drept în sinoadele bisericești amintite, nu pot luă parte nici la adunările consistoriilor eparhiale, nici în cheștiuni de credință, nici în afaceri de administrație bisericească», (p. 184—185).

La pag. 290 și urm. ne spune Milaș, că la alegerea unui episcop lua parte poporul, clerul și episcopii eparhiei. Poporul își dădea părerea, iar episcopii decideau, care e cel mai vrednic, ori apoi episcopii propuneau, iar poporul se pronunța. Nimeni nu putea fi episcop fără voia poporului. Însă mai târziu s-au ivit neorânduili la alegeri și de aceea sinodul local din Laodicea a decis, ca poporul de rând să nu mai ia parte la alegerea episcopului. Astfel cu începutul poporul nu mai participă și deja în veacul al XIII-lea s'a introdus în foarte multe biserici particulare obiceiul, ca episcopul să fie ales numai de episcopi.

In oarecare măsură arată poziția laicilor față de cler, chiar și participarea la sinoadele ecumenice. Drept de vot au numai episcopii, iar ceilalți membri ai clerului preoți și diaconi, au numai vot consultativ. Si laicii pot luă parte (p. 240) însă nu cu vot decizator, ci puteau contribui și ei cu explicațiile lor la lămurirea chestiunilor. Cu privire la dreptul poporului de a alege preoți, constată Milaș, că «dreptul poporului de a alege pe preot și a-l propune episcopului eparhial, se poate păstra numai acolo unde există dreptul ctitoresc formal și confirmat pe cale legală» (p. 185). Cu privire la participarea laicilor la administrația averii bisericii, canoanele nu dispun nimic. Dar deja în vremea apostolică s'au ales și laici evlavioși cari dădeau mâna de ajutor apostolilor în chestia veniturilor bisericești. La pag. 435 arată Milaș cu claritate cum s'a început rolul laicilor în administrația averilor bisericești și explică originea epitetelor de azi.

Reflectez la părerile lui Milaș deocamdată atâtă la acest loc, că față de laici pune pe treapta cuvenită rolul episcopului. Si cu drept cuvânt. El deliberează în ultima instanță asupra tuturor afacerilor bisericești. Iar dacă este o persoană, care știe să aplaneze micile și măruntele patimi

omenești, de bună seamă nu va lăsa ca biserica să fie amenințată de duhul laicării. Din faptul, că bunăoară după «Statutul organic» el este încunjurat de asessori consistoriali nu este nici cum a se deduce că nu ar fi al său ultimul cuvânt. Însă, va zice oarecine, că doar episcopul, conform statutului organic este ales mai mult de laici decât de cler! Ce spun canoanele?

Canonul al 4-lea al sinodului I ecumenic dispune ca episcopul să se așeze de către toți cei care sunt în provincie, așa că de către toți episcopii unei țări, convocați în scopul acesta de mitropolitii lor. Dacă însă oarecari piedeci nu ar face cu putință întunirea tuturor episcopilor, trebuie să se adune cel puțin trei, iar ceilalți trimit părerea lor în scris.¹ Canonul al 6-lea al aceluiași sinod orânduiește, că nimeni nu se poate face episcop fără învoirea mitropolitului și numai cel ce întrunește majoritatea voturilor poate fi considerat ca ales.

(Va urmă).

Protestul României contra condițiilor de pace, — cum se anunță din București, — a căpătat formă definitivă în cincișul de miniștri de Marți seara, iar Joi a fost transmis la Paris delegaților români pentru a fi depus în momentul semnării păcii cu Austria.

Protestul, — așa se vestește — «este admirabil».

Apelul universității din Cluj*

In momentul în care, odată cu strălucita împlinire a idealului național, universitatea română din Cluj ia ființă, și în care profesorii acestei universități, în frătească colaborare cu distinșiile lor colegi din București, Iași și Cernăuț, lucrează la înfăptuirea unui viguros organism de răspândire a culturii românești în Nordul și Vestul Daco-României, atenția lumii românești se îndreaptă, firește, asupra acestei fapte culturale a poporului român și a imperioaselor și urgentelor datorii ce avem față de dânsa.

Acestă datorie se vor cunoaște treptat, paralel cu înjgebarea și desvoltarea universității din Cluj.

Despre întâia datorie putem vorbi însă de pe acum.

Așezat în mijlocul unui ținut românesc, în care o cultură străină a fost hrănitară de o lume străină, șovinistă, în care guvernele ăsupratoare au îngămadit cele mai energice arme de cucerire culturală, de asuprire și umilire a aspirațiunilor naționale românești, — universitatea din Cluj a izbutit să fie un puternic instrument de înăbușire a geniuului românesc.

Soarta să intorsă acum; și drumul culturii se abate spre libera desvoltare a voințelor de răsă română, a tuturor talentelor în care aceste însuși se întrupează la poporul nostru.

E timpul deci, ca universitatea din Cluj să devie, în toată puterea cuvântului, o fortăreață a științei și a conștiinții românești, un centru energetic de cultură a limbii române și de desvoltare a literaturii naționale.

Universitatea din Cluj să trebuiască așadar o bogată literatură românească, prin care să se înlesnească studiile cele mai variate, cele mai complete și mai capabile să aprindă în tineretul ardelen entuziasmul și adorația pentru știința limbii și literaturii românești.

Însă, așa cum se găsește astăzi, universitatea aceasta nu posedă absolut nimic din aceste mijloace de cercetare, și lucrările trebuie să inceapă imediat.

Facem, prin urmare, un grabnic și călduros apel, plin de încredere, către toate instituțiile culturale românești: Academie, Universități, Comisie istorică, Societate geografică etc.,

* Enchiridionul lui Șaguna din a. 1871 p. 44.

* Toate ziarele sănăt rugate a reproduce acest apel.

le-au dăruit. Statul vechi pe noi ne-a neîndreptătit sistematic. Nu numai că n'a dat pământ bisericii și preoților noștri, ci ne-a luat adeseori și puținul câștigat în sudoarea lor noștri. Principele Gavriil Bethlen s'a văzut necesitat să dea, cu ocazia unei întăriri unui episcop, ordin nobililor săi, ca să nu mai ia pământurile bisericilor românești; încă înainte de aceea se dăduse ordin ca preoților noștri să li se confiște averile, dacă vor îndrăzni să boteze pe cineva în legea ortodoxă. Se știe apoi că de înjositoare era starea preoților noștri, când trebuiau să plătească zăciueală preoților de altă confesiune.

In decursul discuțiilor ce s'au urmat aici cu privire la reforma agrară, s'a spus în repetate rânduri, că prin această reformă se face nu numai o operă de dreptate socială, ci și o operă de dreptate națională. Vă rog să extindeți această operă de dreptate națională și asupra preoțimiei noastre, care nu și poate închipui că ar putea trece reforma agrară în statul nostru românesc peste cererile ei îndreptățite.

Nouă nu ne trebuie latifundii. Nu vrem o biserică latifundiară. Ne repugnă o biserică latifundiară în mijlocul unui popor sărac. Noi nu cerem nici ca preoțimea noastră să fie pusă în sirul celor ce au drept în primul rând să capete pământ, — ci, ceeace cerem noi, este, ca după îndestulirea sătenilor, rămânând pământ disponibil, să se împartă din el și pentru sesiunile parohiale până la maximul de 32 jugăre cat.

Vă rog să primiți amendamentul. (Aplauze).

In decursul discuției ce a urmat în această chestiune, propunătorul a luat a două oară cuvântul pentru a răspunde obiecțiunilor altor vorbitori. A mulțumit d-lui președinte al Consiliului dirigent pentru frumoasele cuvinte prin care a apreciat meritele preoțimiei noastre, apoi a spus:

Domnilor! S'a făcut provocare la anumite curente demagogice subversive, cărora n'ar fi consult să li se dea ocazie de-a strica preoțimea. Dacă am înțeles bine, vorbitorul s'a gândit la socialisti. Dar în punctul acesta între noi și socialisti există mari deosebiri. Socialiștii au acceptat teza că «religiunea e afacere privată» și de aceea ei au zis că bisericei nu trebuie să i se dea nici un ajutor din partea statului. Ei bine, dați-mi voie ca față de această teză să susțin eu alta, care izvorește din mentalitatea și din convingerile poporului nostru, — teza, că religiunea este pentru noi *chestie națională!* (Aplauze). Si dacă religiunea e chestie națională, noi avem datoria să susținem stâlpii ei în mijlocul poporului, fără nici o rezervă. Sântem în conformitate și cu democrația noastră națională românească, când facem acest lucru și facem totodată dreptate acelora cari cu fost neîndreptăți. Preoțimea noastră și-a ridicat cuvântul în două congrese ale ei și n'a crezut că se va trece cu vederea cererea ei.

Ne temem de curente subversive?

Vă rog să-mi dați voie, fără a însista prea mult, să subliniez importanța preoțimiei noastre în lupta contra curentelor subversive. Eu zic: nu ne temem de acele curente subversive, cătă vreme vom avea o preoțime mulțumită, la locul ei (Aprobări).

Amendamentul a fost primit cu o majoritate de 6 voturi.

către toți editorii români; către toți scriitorii noștri în viață; către posesorii de biblioteci vechi, particulare; către toți intelectualii, dela orașe și sate; către orice român care are cunoștință datorilor celor mai nobile față de neamul său, să dăruiască Seminarului de limbă și literatură al universității din Cluj tot felul de tipărituri și manuscrise, vechi și nouă, din toate timpurile, de orice autori, dela cei mai însemnați până la cei mai mărunți, originale sau traduceri: cărți sau periodice (reviste, gazete), broșuri, anuare, foi volante cu caracter cultural-literar (de ex. afișe teatrale etc.).

Editorii mai cu dare de mâna ar aduce culturii românești un neprețuit serviciu dăruind în mai multe exemplare aceiași autori, sau studii asupra lor.

Numai cu astfel de mijloace îndestulătoare se poate produce acel viguros curent de gândire românească în stare să curețe și să limezească năpușitoarea atmosferă culturală, pe care usurparea ungurească a lăsat-o în aceste părți ale Daco-României, în care Clujul nostru, strâns în brâul tricolor al satelor românești incunjurătoare, este totuși, astăzi o cetăție dușmană.

Binevoitorii cari nu găsesc nici o publicație de felul celor mai sus, pe care să poată oferi, pot dărui bani. Cu banii aceștia se vor cumpăra cărți și se vor lega operele de-a căror păstrare Seminarul va îngrijî cu sfîrșenie.

Cările se vor trimite sau depune la universitatea din Cluj (Cancelaria Rectoratului); Cancelaria «Asociației», în Sibiu; Academia română în București; Liga culturală, București.

Banii se vor trimite la banca «Vatra» din Cluj sau la «Banca Poporului» din București.

G. Bogdan Duică,

profesor de literatura română modernă la Universitatea din Cluj.

N. Drăgan,

profesor de istoria limbii și a literaturii române la Universitatea din Cluj.

Sextil Pușcariu,

profesor de istoria limbii și a literaturii române la Universitatea din Cluj.

Instructiuni

pentru organizarea provizorie a partidului național român

Prin din partea Comisiunii Electorale Centrale a partidului național român, următorul plan după care trebuie să se organizeze în mod provizor, pentru alegeri, partidul național român:

I. Comitetul de acțiune pe județ

1. În vederea alegerilor, și până la organizarea definitivă a partidului, se va institui, în mod provizor, un comitet de acțiune pe județ.

2. Comitetul de acțiune pe județ va fi ales în adunarea fruntașilor partidului din județ.

3. Acest comitet se va compune din: un președinte, — care va fi în aceeași persoană și șeful partidului național român din județ, — un vice-președinte, un secretar, un notar, un casier și 5 membri aleși. Acei membri ai Marelui Sfat cări locuiesc pe teritoriul județului, sănătății de drept ai comitetului.

4. Majoritatea membrilor din comitet trebuie să-și aibă domiciliul permanent în capitala județului.

5. Comitetul se va întâlni în ședință cel puțin odată pe săptămână.

6. Comitetul de acțiune va lua măsuri urgente pentru organizarea definitivă a partidului național român în județ, va apăra interesele partidului în alegeri, și va înființa și conduce clubul județean al partidului.

7. Organele auxiliare ale comitetului de acțiune pe județ sănătății comisiile electorale din circumscripții.

II. Clubul județean

8. Comitetul de acțiune pe județ va înființa, în capitala județului, un club județean al partidului național român.

9. Toate problemele politice care interesă partidul, se vor discuta în adunarea clubului, care se va ține cel puțin odată pe lună.

10. Clubul va fi condus de comitetul de acțiune pe județ, și va prezida de șeful partidului național român din județ.

11. Membrii naturali ai clubului sănătății membre declarati ai partidului național român din județ.

12. Cheltuielile clubului se vor acoperi — până la organizarea definitivă a partidului — din contribuții benevoile.

III. Comisiile electorale din circumscripții

13. În vederea alegerilor și pentru pregătirea organizării definitive a partidului, se va institui în fiecare circumscripție, în mod provizor, o comisie electorală.

14. Comisiile electorale din circumscripții vor fi alese în adunarea fruntașilor partidului din județ.

15. Comisia electorală a circumscripției va avea un președinte, un secretar și trei membri aleși. Membrii Marelui Sfat cu domiciliul pe teritoriul acelei circumscripții electorale, sănătății de drept ai comisiei.

16. Comisia va ține ședință cel puțin odată pe săptămână.

17. Hotărârile comisiei se vor comunica comitetului de acțiune pe județ.

18. Potrivit cu îndrumările comitetului de acțiune pe județ, comisiile electorale vor începe fără întârziere organizarea partidului după comune.

Stirile zilei

Prelungire. Termenele pentru conscrierea alegătorilor se prelungesc precum urmează: Lista alegătorilor și certificatele să fie terminate până în 5 Septembrie, afișarea să se îndeplinească până în 10 Septembrie, rezolvarea reclamațiunilor și încheerea listelor până în 15 Septembrie, iar prezentarea lor autorității chemate până în 20 Septembrie a. c.

Grecia mai norocodă. În chestiunea greco-bulgă, consiliul suprem dela Paris a acordat Greciei, /pe lângă toată rezistența reprezentantului american, — toată Tracia de răsărit. Astfel Bulgaria este respinsă dela marea Egee.

Nădejde spulberată. Deodată cu retragerea arhiducelui Iosif din fruntea afacerilor Ungariei, să stâns și ultima speranță a Habsburgilor de a-și recăstiga pierdutul tron. Aceasta o spun gazetele vieneze, odinioară atât de dinastice.

La împrumutul ardelean s-au semnat 182 milioane coroane.

DI Dr. Iosif Blaga, directorul liceului nostru din Brașov, — scrie G. Tr. — s'a napoiat acum la Brașov, după pribegiea îndelungată din 1916. Multă vreme a petrecut la Paris. Salutăm pe meritul profesor și director și-i zicem bine ai venit!

Înștiințare. Se aduce la cunoștință bursierilor Fundaționii Gojdu, că bursele pentru a. sc. 1919/20 nu se vor libera până la altă dispoziție; prin urmare să aștepte cu înaintarea chitanțelor până vor fi avizate. De asemenea cererile pentru burse nouă să nu se înainteze, până nu se va publica concursul obișnuit. Sibiu, 23 August 1919. Reprezentanța Fundaționii.

Semnarea decretelor-legi. Decretul-lege pentru reforma electorală în Ardeal și Bucovina a fost semnat din parte Regelui Dumineacă la Sinaia, cum am anunțat. Decretul-lege pentru reforma agrară, strecându-se unele erori de redactare, nu s'a semnat Dumineacă, ci va fi semnat zilele acestea.

Scoala pentru arhitecți avem numai în București numită, «Scoala superioară de Arhitectură.» Scoala are 2 secții: a) secția pregătitoare și b) secția de arhitectură. Durata studiilor în secția pregătitoare este de 2 ani, iar în secția de arhitectură 3 ani. — La această scoală sănătății 3 burse a câte 40 lei lunar. — Pentru admiterea în anul I pregătitor se publică concurs pentru ziua de 1 Octombrie 1919. Pentru a fi admis la concurs candidatul trebuie să adreseze direcției scoalei cel mai târziu până la 20 Sept. a. c. inclusiv, o cerere însoțită de actele următoare:

1. Extrasul actului de naștere din care să se constate că are etatea între 18—23 ani.

2. Certificat de studiu, dovedind că a absolvit cursul complet al liceului și a făcut examenul de maturitate.

Conferență. Delegata Asociației femeniste din București, dna Neli Cornea, a ținut în seara de 28 August a. c., în sala festivă a Asociației din Sibiu, o conferență instructivă despre feminism.

Publicăm la alt loc al ziarului nostru, *apelul* dat de Asociația femeilor române.

De urmat. Advocații din Constanța au hotărât să nu ia apărarea nici unui comerciant dat judecății pentru specula.

Liga consumatorilor înființată în București, la inițiativa ziarului *Dacia*, desfășoară energetic lucrare în piață și locurile de consumație ale capitalei. Lupta Ligii împotriva speculanților a produs o scădere considerabilă de prețuri, care se fixează în comun acord între patroni și între cetățeni.

Membrii Ligii fac razii la negustori, restaurante și cafenele, și imediat iau măsuri, când marfa și consumații se vând cu preț de speculă. În fiecare oraș și sat ar trebui să se înființeze astfel de reuniuni, sau filiale ale Ligii consumatorilor. Si pentru ca acțiunea să reușească, însuși publicul trebuie să aplice tariful statutar și să nu dea nici cinci parale mai mult peste prețurile prevăzute. Negustorii și or ce patron, care nu observă prețurile *afișate*, și publicate și în ziare, au să fie denunțați gazetelor, iar procurorul să dispună pedepsirea conform hotărârilor împotriva speculanților. Astfel traiul se va ieftini pretuindeni.

Plebiscit pentru Bănat? Stirea publicată în ziare, că guvernul sărbesc ar fi cerut plebiscit pentru întreg Bănatul, nu este exactă. Se spune dela Belgrad, că guvernul de-acolo ar fi cerut plebiscit pe comune. Se crede adeca în cercurile sărbești, că pe calea aceasta ar izbiui să smulga câteva sate atribuite României.

Reorganizarea

partidului național în județul Sibiu

La adunarea din 26 August 1919, ținută în Sibiu, s'a ales, cum am anunțat, comitetul central de acțiune pentru județul Sibiu, și comisiunile cercuale.

Membrii aleși sănătății următorii:

In comitetul central de acțiune pentru județul Sibiu:

Octavian Goga, președint, Nicolae Ivan, Dr. Oct. Russu, Ioan I. Lăpădatu, Dr. C. Bucșan, Protopopul N. Togan, Preotul R. Bucșa, Dr. Ilie Beu, Dr. N. Bălan, Aurel Popescu, Nicolae Simion.

In comisia cercuală Rășinar:

Irimie Dancăș, Rășinar, Preotul Cioran, Rășinar, Invățătorul Crăciun, Rășinar, Preotul Popovici, Slimnic, Ioan Dordea, Bungard.

In comisia cercuală Săliște:

Doctorul Calefariu, Săliște, Dr. Petra, Săliște, Preotul I. Manta, Gurău, Preotul Hanzu, Cacova, Nicolae Jurca, Săliște.

In comisia cercuală Mercurea:

Protopopul Păcurar, Mercurea, Moisă Pop, Ludoș, Invățătorul Romul Vraciu, Poiana, Ilie Beu, Avold, Ioan Helju, Mercurea.

In comisia cercuală Sebeș:

Protopopul S. Medean, Dr. I. Elekes, Dr. Lionel Blaga, Henegaru, N. Chirca.

In comisia cercuală Cisnădie:

Doctorul Petrașcu, Tălmaci, Ioan Mărginean, Veștem, Invățătorul Stoica, Sebeș, Protopopul Florian, Racovița, Preotul Bunea, Sadu.

In comisia cercuala, Avrig-Nocris:

Ioan Alexandru, Ilimbav,
Ioan Stanciu, Săcădate,
Protopopul Cândeia, Avrig,
Nicolae Ienciu, Nucet,
Preotul Simplacean, Cornățel.

Asociațiunea Femeilor Române pentru dobandirea drepturilor politice și civile**Apel**

Nevoile crescând făcând condițiile de viață tot mai anevoiease, femeile își părăsesc odihnă dela cămin muncind pentru binele comun, unele, cele cu dare de mâna prin societăți de binefacere, altele agonisindu-și traiul, dar toate cu gândul de a se ajuta reciproc, de a se solidariză. Fără solidaritate nu-i putere, nu se poate obține nimic. Astă fiind singura armă în goana veșnică pentru existență.

Femeea primind lupta pentru trai, prin muncă se trezește în ea conștiința stării ei reale, adică își dă seamă că-i nedreptățită ori unde lucrează și iată-o gata de a se grupa, a se organiza, a se uni, pornind lupta revendicărilor pentru drepturile politice și civile.

Dar cună fără propagandă, fără solidarizare nimic nu se dobândește, femeile trebuie să-și strângă rândurile în jurul unui organ de publicitate, pe care nimic nu-l poate echivala ca factor de propagandă.

Asociațiunea Femeilor Române pentru dobandirea drepturilor politice și civile hotărând deci scoaterea unei gazete «Ziarul Nostru», deocamdată săptămânală apoi zilnică, face apel la membre și la doamne care poartă în suflet idealul binelui femeilor, să contribue abonându-se cu 30 (treizeci) lei anual. (Dnei Colonel Stan-gaci, București, str. Tudor Vladimirescu 3 bis).

Comitetul.**Teatre în Sibiu**

Cinematograful Orașului. Piața Hermann Directoară: D-na M. Scholtess.
Zilnic program interesant.
Incepând la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis Directoară: Dna Emil Toth.
Luni și Marți: *Casa patimilor*, dramă în 4 acte cu Maria Carmi.
În curând: *Banda spiriștilor*, mare film în 4 acte.
Incepând la ora: 9 seara.

Nr. 301/1919 protop. (218) 3—3

Concurs

Pentru întregirea alocă două posturi de învățător la școală gr.-or. român din Sulumberg, protopresbiterul Agniti, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sînt:

a) salar dela comuna bisericească pentru postul I. 1200 cor. și pentru postul al II-lea (înființat de nou) 400 coroane și restul pentru amândouă posturile dela stat;

b) cvartir în natură eventual câte 240 cor. de fiecare post.

c) 5 stânjini de lemn de foc făcute gata și aduse la fiecare acasă și computate în câte 80 coroane.

d) tolosirea grădinei școlare pe jumătate pentru cel ce conduce grădina economică școlară, iar pentru celalalt 20 cor. relut de grădină.

Cei cu pregătiri muzicale și cari vor putea înființa cor cu elevii și cu tinerimea, vor fi preferați și vor beneficia de o remunerație separată.

Concurenții să-și aștearnă rugările instruite după normele în vigoare la oficiul protopresbiteral al tractului Agnita până la terminul indicat.

Sulumberg, din ședința comitetului parohial ținută la 15 iunie 1919.

Emil Păcală, Ilie Stirbei, notar com. par.

Văzut: Ioachim Muntean protopop.

Nr. 192/1919 Protop.

(250) 1—3

Nr. 323/1919.

(332) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a Vaca, protopresbiterul Zarandului, se scrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sănt cele făsionate în coala B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Cerile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții pe lângă observarea dispozițiilor reglementare, — se vor prezenta în vre-o Dumineacă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta eventual a celebra.

Brad, la 7/20 iulie 1919.

Oficiul protopresbiteral ort.-or. al Zarandului în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Pompiliu Piso

adm. protopop.

(252) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școală din Banacic, protopresciterul Turda, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Salar fundamental 600 cor. dela biserică, quartir corăspunzător și $\frac{1}{4}$ jug. grădină.

Celealte competențe și ajutoare de scumpe sănt puse în perspectivă din partea statului nostru, conform legilor din vigoare, ca și la învățătorii de stat.

Cei aleși pe lângă obligamentul instrucției vor avea a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători. Vor fi preferați cei apti a instrua corul și vor fi separat remunerati.

Cerile concursuale se vor transmite în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Turda, 6 August 1919.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Iovian Murășan

protopop.

Ad. Nr. pp 322/919.

(245) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățător la școală noastră confesională din comuna Bedeciu, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sănt 1000 coroane dela comuna bisericească, iar restul ca întregire dela stat, cvartir liber în edificiul școalei și 20 cor. relut pentru grădină de legume.

Alesul învățător va fi îndatorat a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei la biserică în Dumineci și sărbători.

Oficiul protopresbiteral în înțelegere cu comitetul parohial.

Cluj, la 30 iulie 1919.

Tuliu Roșescu

protopresbiter.

(238) 2—3

Concurs repetit

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român» pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul neputincios Ioan Șinca în comuna Nevoeș, tractul Devei. Emolumentele sănt: pe lângă dotăția dela stat, jumătate din toate venitele parohului în biserică și afară de biserică.

Cerile de concurs înzestrare cu documentele cerute sănt a se înainta subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, iar concurenții — cu observarea prescrișelor reglementului pentru parohii — se pot înfățișa înaintea alegătorilor spre a cânta, respective a oficia, a cuvânta și a face cunoștință cu poporul.

Deva, la 14/27 iunie 1919.

Oficiul protopresbiteral Deva în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Ioan Dobre

protopresbiter.

Nr. 323/1919.

(332) 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresc la școalele primare conf. ort. române mai jos înșiruite din protopopiatul Mercurei se publică concurs cu termin de 30 zile prima apariție în «Telegraful Român».

1. **Mercurea**, cu salar de 600 cor. dela biserică, restul dela stat, relut legal de cvartir și de grădină, și dacă învățătorul e apt de-a conduce corul mai primește un onorar anual până la 1000 cor.

2. **Gârbova**, 600 cor. dela biserică, restul dela stat, cvartir în natură, resp. relutul legal de cvartir și de grădină.

3. **Apoldul-sup.**, salar 100 cor. dela biserică, restul dela stat, cvartir în edificiul școalei și 1 stânjen de lemn.

4. **Reciu**, salar de 600 cor. restul dela stat, cvartir în edificiul școalei și relut de grădină.

5. **Păuca**, salar 800 cor. dela biserică, restul se va cere stat, cvartir în natură, și relut de grădină.

6. **Tău**, salar 1000 cor. dela biserică, restul se va cere dela stat, cvartir în edificiul școlar, relut de grădină.

Dela învățători se pretinde ca să provadă învățământul și în școală de repetiție și să cânte cu elevii la biserică în toate Duminecele și sărbătorile.

Concurenții să-și înainteze petițile provăzute cu toate documentele de lipsă subsemnatului oficiu protopopesc, având a se prezenta în biserică, ca poporul să-i cunoască.

Mercurea, 1 August 1919.

Oficiul protopopesc gr.-or.

Avram S. Păcurariu
protopop.

Ad. Nr. 162/1819 prot.

(229) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacanță de învățător dela școală noastră confesională din parohia Tomnatecul de sus, protopresbiterul Zand se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post sănt:

1. Salarul prescris de lege cu toate adausurile sistematizate, plăabil parte de la parohie parte de la stat.

Cuartir în natură, eventual relut de cvartir legal.

Cel ales este dator a duce Dumineca și în sărbători elevii la biserică și a cânta cu ei la liturgia, de asemenea are datorină a provedea și școala de repetiție.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze în terminul deschis cerile instruite cu documentele cerute de lege subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta și în parohie spre a-i cunoaște și poporul.

Brad, la 18/31 iulie 1919.

Pompiliu Piso
adm. protopop.

„ARDELEANA“, institut de credit și economii societate pe acții în Orăștie.

Concurs

La institutul nostru află aplicare doi funcționari, cu salar conform referințelor de trai de azi, după înțeles.

Reflectanții sănt invitați să-și înainteze cerile însoțite de atestate de școală și de serviciu în copie, arătându-și pretențiile de salar. Vor fi preferați cei cu praxă în afaceri de bancă și de comerț.

Orăștie, 20 August 1919.

(246) 2—2.

Direcțunea.

Doi băieți

cu școală românească și deplin sănătoși se primesc imediat ca elevi în Tipografia arhidicezană din Sibiu.